

සමාගම් අරමුදල -2021

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වගණනය කළ මතය

සමාගම් අරමුදලේ 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(3) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට අරමුදලේ මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් තත්වගණනය කළ මතයක් පළ කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අරමුදල අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය අරමුදල ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

අරමුදලේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, අරමුදලේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන් , චේතනාන්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය ,ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ජරකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව්කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ අරමුදලේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව,

- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ අරමුදලේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව අරමුදල ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව, සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනය

ගනුදෙනු කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරිබලය සහිතව ක්‍රියාත්මක කිරීම, අදාළ වන වාර්තාකරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය වන පරිදි ගනුදෙනු සටහන් කිරීම සහ වත්කම් සඳහා ගිණුම් කටයුතුභාවය පවත්වාගෙන යාම, කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරි බලය සහිතව පමණක් වත්කම්වලට ප්‍රවේශ වීම, සටහන් කරන ලද වත්කම් සඳහා වූ ගිණුම්කටයුතුභාවය පවත්වා වත්කම් සමඟ සාධාරණ කාල වකවානුවලදී සැසඳීම සහ වෙනස්කම් ඇතොත් ඒවා සම්බන්ධයෙන් නිසි පියවර ගැනීම ආදිය සඳහා සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීමට ප්‍රමාණවත් “මනාලෙස සැලසුම් කරන ලද” අභ්‍යන්තර ගිණුම්කරණ පාලන පද්ධතියක් අරමුදල විසින් පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ.

1.5.2 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
<p>2015 වර්ෂයේදී පවරා ගත් දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් හෙක්ටයාර් 0.1408 ක ඉඩමේ වටිනාකම ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 07 හි 42 වගන්තිය ප්‍රකාරව ප්‍රත්‍යාගණනය කර එහි සාධාරණ අගය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්විය යුතු වුවද, එසේ කර නොතිබුණි. එමෙන්ම එම ප්‍රමිතියේ 49 ඡේදය අනුව වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කරන විට එම වත්කම් අයත්වන පන්තිය සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රත්‍යාගණනය කළ යුතු වුවත්, දේපළ පිරිසිදු හා උපකරණවල ඇතුළත් කාර්යාල උපකරණ අයිතම 39 කින් වටිනාකම රු. 4056,000 ක් වූ අයිතම 06 ක් පමණක් ප්‍රත්‍යාගණනය කර තිබුණි.</p>	<p>2015 වර්ෂයේදී පවරා ගත් දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් හෙක්ටයාර් 0.1408 ක ඉඩමේ වටිනාකම ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමට කටයුතු කරන බව සහ වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කරන විට එම වත්කම් අයත්වන පන්තිය සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමට කටයුතු කරන බව.</p>		<p>ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 07 ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.</p>

1.5.3 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

පහත සඳහන් කරුණු නිරීක්ෂණය විය.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
<p>(අ) භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ආයෝජනය මඟින් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලැබිය යුතු පොළී ආදායම රු.29,285,546 ක් වුවත්, එය රු.13,053,600 ක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වීම හේතුවෙන් වර්ෂයේ පොළී ආදායම හා ලැබිය යුතු පොළී ආදායම රු.16,231,946 ක් අඩුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණි.</p>	<p>භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලින් ලැබිය යුතු පොළී ආදායම අතපසුවීමකින් අඩුවෙන් ගණනය කර ඇති අතර 2022 අවසන් ගිණුම් සකස් කිරීමේදී නිවැරදි කිරීමට සටහන් කරන බව.</p>		<p>පොළී ආදායම නිවැරදිව ගණනය කර මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිරූපනය කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) ආයෝජන වටිනාකම, පිරිවැය හෝ පරිනත අගය (Face Value) යන දෙකෙන් වඩා අඩු අගයට හඳුනාගැනීම අරමුදලේ ප්‍රතිපත්තිය වුවද, සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට ආයෝජන වටිනාකම දැක්වීමේදී එක් බැඳුම්කරයක පරිනත අගය (Face Value) රු.124,624,000 සහ උපවිත පොළී ඉවත් කළ පිරිවැය (Clean Cost) රු.123,406,424 ක්ව තිබියදී ආයෝජන වටිනාකම ලෙස පරිනත අගය ගලපා තිබුණි</p>	<p>2020 වර්ෂය දක්වා ගිණුම් සකස් කිරීමේදී, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර පිරිවැය දැක්වීමේදී, සත්‍ය වශයෙන්ම දැරූ පිරිවැය (Settlement Value) පදනම් කර ගන්නා ලද බව සහ විගණනය විසින් පෙන්වා දී ඇති පරිදි උපවිත පොළී ඉවත්කළ පිරිවැය පදනම් කර ගන්නේ නම් උපවිත පොළී ඉවත්කළ පිරිවැය (Clean Price) හා සත්‍ය පිරිවැය Settlement Value අතර වෙනස ගැලපිය යුත්තේ කෙසේද යන්න සොයා බලා නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව.</p>		<p>හඳුනාගත් ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිය අනුව ආයෝජන පිරිවැය මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ ගැලපීම සිදුකළ යුතුය.</p>
<p>(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මිලදීගත් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර 07 ක් වෙනුවෙන් දැරූ රු.21,589,744 ක අධි මිල, පොළී ආදායම් ඉපයීමේ කාලපරිච්ඡේදය තුළ සමානුපාතික වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතු වුවද, දැරූ සමස්ථ අධිමිල සමාලෝචිත වර්ෂයේ පොළී ආදායමෙන් අඩුකිරීම හේතුවෙන් නිවැරදි පොළී ආදායම මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් නිරූපනය නොවීය.</p>	<p>2020 අවසන් වර්ෂය දක්වාම සමාගම් අරමුදලේ අවසන් ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේදී සමාලෝචිත වර්ෂයේ මිලදී ගත් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල නාමික අගය කපා හැරීම එම වර්ෂයේම සිදු කරන ලද අතර මෙය සොයා බලා නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව.</p>		<p>සමාලෝචිත වර්ෂයේ දරන ලද අධිමිල පොළී ආදායම් ඉපයීමේ කාලපරිච්ඡේදය තුළ සමානුපාතික වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.</p>

<p>(ඇ) ආරම්භක ශේෂ හා ජර්නල් සටහන් ගිණුම්ගත කිරීමේදී සිදුවූ දෝෂ හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උපචිත විගණන ගාස්තු රු.960,000 ක් අඩුවෙන්ද, වියදම් රු.120,000ක් වැඩියෙන් හා සමුච්චිත අරමුදලේ ශේෂය රු.1,080,000 ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>ජර්නල් සටහන් සැකසීමේදී රු.120,000.00 ක් වූ ජර්නල් සටහන වැරදීමකින් බිත්දුවක් වැඩි වී සටහන් වීම නිසා මෙම වෙනස ඇති වී ඇත මෙය ඉදිරි ගිණුම් තුලින් නිවැරදි කිරීමට සටහන් කර ගන්නා ලදී.</p>	<p>ආරම්භක ශේෂ හා ජර්නල් සටහන් නිවැරදිව ගිණුම්ගත කළ යුතුය.</p>
<p>(ඉ) සමාගම් මැදුරේ බිම්මහළ නවීකරණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විට වැඩ අවසන් කර භාරදී තිබූ අතර ඒ වෙනුවෙන් දැරූ මුද්‍රා පිරිවැය වන රු.79,215,417 ක් ප්‍රාග්ධනික කළ යුතු වුවද, මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ කෙරීගෙන යන වැඩ ලෙස දක්වා තිබුණි.</p>	<p>සමාගම් මැදුරේ බිම් මහල නවීකරණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ නඩත්තු කාලය (Maintenance Period) ගිණුම පිළියෙල කරන අවස්ථාව වන විට අවසන් වී නොතිබූ බැවින් එය අවසන් වන්නේ 2022.03.31 දින දීය. එය අවසන් වූ පසු රැඳවුම් මුදල් නිදහස් කිරීමෙන් අනතුරුව ප්‍රාග්ධනික කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.</p>	<p>ඉදිකිරීම් අවසන් කර භාරදී ඇති වත්කම් ප්‍රාග්ධනික කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

1.6 මුදල් කළමනාකරණය

සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර් දෙපාර්තමේන්තුව මාර්ගගත ක්‍රමයෙන් (online) ආදායම් රැස් කරන බැංකු දෙකෙන් එක් බැංකුවක් නියැදියක් ලෙස තෝරාගෙන සමාලෝචිත වර්ෂයේදී Gateway facility හරහා දෙපාර්තමේන්තුවට වාර්තා කර තිබූ ලැබීම් සම්බන්ධයෙන් කල පරීක්ෂාවේදී පහත සඳහන් කරුණු නිරීක්ෂණය විය.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) පරීක්ෂාවට ලක් වූ බැංකු ජංගම ගිණුමේ දින 26 ත් දින 28 ත් අතර කාලයකදී එකතුවන මුදල් ප්‍රමාණය සාමාන්‍යයෙන් රු.මිලියන 12 ත් රු.මිලියන 27 ත් අතර වී තිබුණි. එම මුදලින් 1/3 ක් භාණ්ඩාගාර නියෝජ්‍ය ලේකම්ගේ ගිණුමට හා 2/3 ක් සමාගම් අරමුදල් ගිණුමට මාරුකළ යුතුය. එසේ මුදල් මාරු කිරීම සඳහා වූ චෙක්පත් දින 26 කට වරක් ලියා තිබුණද එම චෙක්පත් ප්‍රධාන බැංකු ගිණුම් දෙකට තැන්පත් කිරීමට අවස්ථා 6කදී දින 12 ත් දින 42 ත් අතර කාලයක් ගෙන තිබීම නිසා රජයේ මුදල් නිෂ්ක්‍රියව පැවතුණි.</p>	<p>ආදායම ගිණුම් ගත කිරීම ITMIS පද්ධතිය යටතේද කළ යුතු බැවින් හා වවුචර් අනුමැතිය ලබා ගත යුතු බැවින් සුළු ප්‍රමාදයක් සිදු වී ඇති බව සහ දින 42 ක් දක්වා ප්‍රමාද වීමට හේතුව වී ඇත්තේ පසුගිය වර්ෂයේ COVID - 19 වසංගතය නිසාවෙන් රටේ ඇදිරිනීතිය පැනවීමය. ගිණුම් අංශයේ මෙම කාර්ය සඳහා සීමිත කාර්යමණ්ඩලයක් ඇති බැවින් යම් ප්‍රමාදයක් සිදු වී ඇති බව සහ ඉදිරියේදී මාර්ගගත ක්‍රමයෙන් (Online) රැස් කරනු ලබන ආදායම් බෙදීම සතිපතා සිදු කර ඒවා වවුචරපත් වල සටහන් කර දින 2- 3 ක් තුළ බැංකුගත කිරීමට කටයුතු කිරීමට උපදෙස් ලබාදුන් බව.</p>	<p>තාවකාලික ජංගම බැංකු ගිණුම් මගින් රැස්කරන මුදල් ලද වහාම හඳුනාගෙන ප්‍රධාන බැංකු වෙත කඩිනමින් ප්‍රේෂණය කළ යුතු අතර නිකුත් කළ චෙක්පත් කඩිනමින් බැංකුව වෙත ඉදිරිපත් කිරීම මගින් මුදල් කාර්යක්ෂම ලෙස උපයෝජන කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

(ආ) Gateway පද්ධතිය හරහා හඳුනාගනු ලබන ආදායම් ලැබීම් සේවාදායක ඉල්ලීම් මත දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සහ බැංකුව මගින් ආපසු ගෙවීම් (Refund) කර තිබුණි. එසේ වුවද, බැංකුව මගින් සිදුකළ ආපසු ගෙවීම් හඳුනාගැනීම සහ වාර්තාකිරීම 2019 සහ 2020 වර්ෂයන් වලදී නිසි පරිදි සිදු නොවීම හේතුවෙන් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට හඳුනානොගත් ලැබීම් රු.704,128 ක් පැවති අතර එය 2022 අප්‍රේල් 30 දින වන විටත් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශය මගින් බැංකු ගිණුමේ ආදායම සහ මුදල් පොතට ලබාගත් ආදායම අතර වෙනස මාසිකව හඳුනා ගෙන ඇති බවද සහ වෙනසට අයත් ගෙවීම් වෙත වෙනම හඳුනාගෙන නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කරන බව.

බැංකුව මගින් සිදුකළ ආපසු ගෙවීම් (Refund) හඳුනාගැනීම සහ වාර්තාකිරීම නිසි පරිදි සිදු කළ යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.418,498,586 ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු.524,664,759 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.106,166,173 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම පිරිහීමට සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල්ගේ ලැබීම් රු.30,405,216 කින් වැඩි වුවද, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මත වූ පොළී ආදායම රු. 112,785,582 කින් අඩුවීම සහ සැපයුම් හා පාරිභෝජ්‍ය වියදම් රු. 25,067,066 කින් වැඩිවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 අන්තර්ජාතික ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
<p>e-Roc ව්‍යාපෘතිය සඳහා අවශ්‍ය ලියාපදිංචි සමිති ගොනුවල දත්ත ඇතුළත් කිරීමේ ප්‍රසම්පාදනය අනුව 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට Manual ක්‍රමය මගින් ලියාපදිංචි සමිති සංඛ්‍යාව 13,612 ක්ව තිබියදී, සමිති ගොනු 13,000 ක් පරිලෝකනය හා දත්ත ඇතුළත් කිරීමේ කාර්ය ලෙස හඳුනාගෙන තිබුණි. මෙම ගොනු 13,000 න් සියයට 50 කට වැඩි ප්‍රමාණයක් වාර්ෂික වාර්තා ගොණු කර නොතිබුණු අක්‍රිය සමිති ලෙස ප්‍රායෝගිකව හඳුනාගෙන තිබුණද, වාර්ෂික වාර්තා ගොනු නොකර සිටිය හැකි උපරිම කාලයක් තීරණය කර නොතිබීම නිසා එම සමිති අක්‍රිය සමිති</p>	<p>වාර්ෂික වාර්තා ගොණු නොකර ඇති සමිති අක්‍රිය සමිති ලෙස හඳුනා ගත්තත් එම සමිති එකවර හිඟ වාර්ෂික වාර්තා ගොණුකර ක්‍රියාකාරී සමිතියක් බවට පත් කළ හැකි බව සහ ඒ හේතුවෙන් කුමන සමිතිය ඉදිරියේදී ක්‍රියාකාරී වේ දැයි පුරෝකථනය කළ නොහැකි බැවින් සියලුම සමිති ලිපි ගොණු පරිලෝකනය කිරීම හා සුවිගත කිරීම ආර්ථික වශයෙන් ඵලදායී බවද එසේ නොමැති නම් සමිති ක්‍රියාකාරී වන අවස්ථාව වන විට එම පරිලෝකනය කර සුවිගත කර නොමැතිවීම හේතුවෙන් ඒ සඳහා</p>		<p>වියදම් හැකි පමණ කළමනාකරණය කර, අරපිරිමැස්මෙන් කටයුතු කළ යුතුය.</p>

ලෙස ඉවත් කර නොතිබුණි. එම හේතුවෙන් අක්‍රිය සමිතිවල ලේඛණවල දත්ත ඇතුළත් කිරීම වෙනුවෙන් ආසන්න වශයෙන් රු.1,722,500 ක වියදමක් අනාර්ථිකව දරා ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.

නව කොන්ත්‍රාත්කරුවකු තෝරා ගැනීමට අමතර කාලයක්, පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවන බව.

3.2 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය

2007 වර්ෂයේදී ඊ සර්විසස් ලංකා සමාගම පිහිටුවීමට අදාළව සියයට 35 ක රජයේ දායකත්වය වෙනුවෙන් එම සමාගමේ සාමාන්‍ය කොටස් හා වරණය කොටස් මිලදී ගැනීම වෙනුවෙන් වෙළඳ, අලෙවි සංවර්ධන සමූපකාර හා පාරිභෝගික සේවා අමාත්‍යාංශ ලේකම්ගේ ගිණුමට මාරුකළ රු.90,275,000 ක මුදලක්, ආයෝජන යටතේ දක්වා තිබුණි. එසේ වුවද, ආයෝජන දිනයේ සිට සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා කිසිදු ප්‍රතිලාභයක් ලැබී නොතිබූ අතර, 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට වූ සමාගම් පනතේ 131(1) වගන්තිය අනුව ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ 15 වන ආකෘතියට අනුව අමාත්‍යාංශ ලේකම් නමින් කොටස් හිමිකමක් පෙන්වා නොතිබුණි.

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

මේ සම්බන්ධයෙන් ජනාධිපති විමර්ශන ඒකකයට අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව වෙත වාර්තා කර ඇති බව සහ 2022.05.31 දින අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව වෙත ප්‍රගතිය දන්වන ලෙස සිහිකැඳවීම් ලිපියක්ද, ලේකම්, වෙළඳ, වාණිජ හා ආහාර සුරක්ෂිතතා අමාත්‍යාංශයේ වෙත මෙම සමාගම් ගණන් බේරා වසා දැමීමේ ප්‍රගතිය විමසා ලිපියක්ද යොමු කර ඇති බව.

නිර්දේශය

සමාගම් පනතේ 131(1) වගන්තිය අනුව ඉදිරිපත් කරන 15 වන ආකෘතිවල නිරවද්‍යතාව තහවුරු කර ගතයුතු වීම, රජයේ මුදල් සුරක්ෂිත කර ගැනීමත් ඒ සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමටත් කටයුතු කළ යුතුය.

3.3 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය

2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ 131(1) හා (2) වගන්ති ප්‍රකාරව ලියාපදිංචි සමාගම් සිය වාර්ෂික වාර්තා සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා වෙත භාර දෙනු ලැබිය යුතුය. ඒ අනුව 2021 වර්ෂයේදී වාර්ෂික වාර්තා ගොනුගත කිරීම් මාර්ගගත ක්‍රමය මගින් සිදුවී තිබියදී සමාගම් 97,336 කින් සමාගම් 12,087 ක් වර්ෂය තුළ වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කර ඇතත් සමාගම් 85,249 ක් ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 87 ක් වාර්ෂික වාර්තා භාරදී නොතිබුණි. ඉහත 131 (4) අනුව කටයුතු

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කළ යුතු සමාගම් සඳහා වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කරන ලෙස පද්ධතිය තුලින්ම සිහිකැඳවීම් තුනක් යවනු ලබන බව සහ වාර්ෂික වාර්තා ගොනු නොකිරීම දෙපාර්තමේන්තුවේ පාලනයෙන් බැහැරව සිදු වන දෙයක් වන අතර සහතික පිටපත් ලබාදීම හා සමාගම් වලට අදාළ අනෙකුත් වෙනස්කම් කිරීම වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කරන තෙක් අත්හිටුවීම වැනි නියාමන කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සිදු කරනු ලබන බව ද පද්ධතිය තුලින් වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කළ පුද්ගලික

නිර්දේශය

වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කිරීමේ කාර්යසාධනය වැඩි කළ යුතු අතර ගිණුම් වර්ෂයට අනුරූපීව වාර්ෂික වාර්තා ගොනු නොකළ සමාගම් ලැයිස්තුවක් ලබාගෙන එය පාලන කාරකයක් ලෙස යොදාගත යුතුය.

නොකිරීම හේතුවෙන් වාර්ෂිකව භාරදී නොමැති වාර්ෂික වාර්තා ප්‍රමාණය වැඩිවෙමින් පවතින අතර දෙපාර්තමේන්තුවේ පවත්නා පරිගණක පද්ධතිය තුළින් එම සමාගම්වල ලැයිස්තුවක් ලබා ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි.

සමාගම් ලැයිස්තුවක් ලබාගත හැකි අතර හිඟ ආදායම් ගණනය කිරීමේදී පද්ධතිය තුළින් ලබාගත් තොරතුරු පාලන කාරකයක් ලෙස යොදා ගන්නා බව.

3.4 ප්‍රසම්පාදන කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය

සමාගම් ලියාපදිංචි කිරීමේ කාර්යය පරිගණකගත කිරීම සඳහා 2014 වර්ෂයේදී පෞද්ගලික සමාගමක් වෙත රු.88,812,228 ක ඇස්තමේන්තුවකට කොන්ත්‍රාත්තුව පිරිනමා තිබුණි. ඒ අනුව ඇස්තමේන්තුගත මුදලින් පළමු සහ දෙවන සියයට 10 ක කොටස් වශයෙන් රු.13,268,450 ක් අවස්ථා දෙකකදී ගෙවා තිබුණද එම කාර්යය නියමිත කාලය තුළ අවසන් කිරීමට අපොහොසත් වීම හේතුවෙන් කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුම අවලංගු කර තිබුණි. එම ව්‍යාපෘතියෙන් දී තිබූ ලේඛණ (Deliverables) වර්තමානයේ ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපෘතියට යෙදවුමක් ලෙස භාවිත වී නොතිබූ අතර එම මුදල අයකරගැනීමට බේරුම්කරණයට යොමුවීම ඵලදායී නොවන බව දක්වා එම මුදල කපාහැරීමට භාණ්ඩාගාර අනුමැතිය 2022 මාර්තු 11 දින ඉල්ලා තිබුණි.

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

සුද්ගලික සමාගමකට ගෙවා තිබූ රු.13,268,450.00 ක මුදල කපා හැරීමට භාණ්ඩාගාර අනුමැතිය ඉල්ලා ඇති බවද, මෙය මුදල් අමාත්‍යාංශයේ කළමනාකරණ විගණන අංශය මගින් පරීක්ෂාකර වාර්තාවක් සකසන බැවින් එම වාර්තාව පදනම් කරගෙන ඉදිරි කටයුතු සිදු කරන බව සහ මෙය ප්‍රාග්ධන වියදමක් බැවින් කෙටිගෙන යන වැඩ ගිණුමේ පෙන්වා ඇති බව.

නිර්දේශය

සෑම ප්‍රසම්පාදන කටයුත්තකදීම කාර්ය සාධන ඇපකරයන් ලබාගැනීමත්, ප්‍රසම්පාදනය අවසන් වනතුරුම එහි වලංගුතාව පවත්වාගැනීමත් කළ යුතුය.